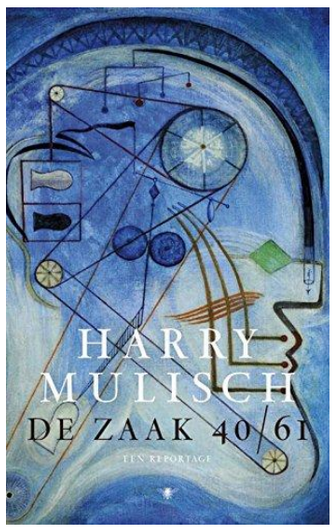

kindle

De zaak 40-61 (Dutch Edition)

van Mulisch, Harry

Gratis Kindle Instant Preview: https://read.amazon.com/kp/kshare?asin=B00NWLJACS

9 Highlights | Geel (9)

Highlight (Geel) | Loc. 151

> Maar nu ook de andere kant van zijn gezicht er is, belichaamd in het gepijnigde afgrijzen van afbeelding 3, zal ik de duizendste steen zo gauw niet gooien. Dit is het raadselachtige gezicht van de man, die in 1939 een order uitvaardigde, waarin allen die het graf van Theodor Herzl in Wenen zouden schennen, met strenge straffen bedreigd werden. Herzl was de grondlegger van het Zionisme. Bij de herdenking van zijn vijfendertigste sterfdag zagen verbijsterde joden een eenzame gestalte in burger bij de tombe staan. Het was Eichmann.

Highlight (Geel) | Loc. 502

> Over de met rode vlaggen versierde wegen wandelen de kameraden van de nationaalcommunistische Mapampartij naar de plaats van samenkomst. Op de top van een steile heuvel, voor een omvergezakte, kapotgeschoten watertank, staat een reusachtige bronzen arbeider met een handgranaat in zijn vuist, in socialistisch-realistische stijl. Aangevoerd met bussen stromen ook uit de omliggende kibboetsim de mensen samen en wachten op lange banken op zonsondergang. Zoals alle dagen begint de gedenkdag met het verschijnen der eerste sterren. Terzijde, onder de bomen, liggen groepjes soldaten lui uitgestrekt, hun automatische pistolen schietklaar naast zich op de grond. Overal verzamelen zich jongens en meisjes van de Mapamjeugd, in blauwe overalls, rode halsdoeken.

Highlight (Geel) | Loc. 1345

> Het nazidom is zonder twijfel eerder voortgekomen uit bepaalde beelden, dan uit bepaalde gedachten. Zonder voorlopig te spreken over ‘oorzaken’, kunnen wij in elk geval vaststellen, dat het nazidom althans is voorafgegaan door talloze beelden, waarin zijn wereld al zichtbaar was. Kunstwerken waren ook hier de schaduwen, die de komende gebeurtenissen vooruitwierpen. Er is geen reden om te vergeten dat de wereld, die de afgelopen weken aan de voet van de Olijfberg zichtbaar is geworden, het meer of minder geheime verlangen van voorafgaande generaties heeft gevormd. Hoe ziet die wereld van het verlangen er uit?

Highlight (Geel) | Loc. 1756

> Tussen een mens en een woord is geen warmte: daar heerst de koude van staal. Want achter de mystieke identificatie met ‘het bevel’, dat eeuwig is, verschuilt zich iets buitengewoon onverwachts: de techniek.

Highlight (Geel) | Loc. 1804

> Dit ‘technische’ element in het nationaalsocialisme is al jaren voor de oorlog opgemerkt door twee omstreden duitsers: Heidegger en Ernst Jünger. Zij beseften destijds niet, door wat voor soort mens het belichaamd zou worden, zij juichten het toe en heulden enige tijd mee. Het is niet toevallig, dat van alle nazimeeheulers juist deze twee nog meedoen aan het gesprek van na de oorlog: zij waren de eersten, die iets zeer wezenlijks van het nazisme begrepen, zij het met verkeerd voorteken. Over de metanazifysische beeldensnijder Jünger, die de ondergang van de geest in de techniek bezong, schieten woorden mij nu te kort. Ik zou uren over hem kunnen praten. In niemand is het zo bewust geworden (door extatische beleving, niet door koele beschouwing), dat het nazisme in laatste instantie was aangelegd op zelfvernietiging, waarin de hele wereld meegesleept moest worden. Hij wist het, en hij vond het heerlijk. Zelf was ik er ook al in de oorlog van overtuigd, dat de doodskop op

Highlight (Geel) | Loc. 1811

> de pet van de SS’er niet zozeer die van zijn slachtoffer was, maar die van hemzelf. De tweede duitser, Heidegger, die een niet weg te denken bijdrage tot de moderne wijsbegeerte heeft geleverd, herdrukte in 1953 een college uit 1935, waarin hij zich bezighoudt met het nationaalsocialisme, ‘mit der inneren Wahrheit und Grösse dieser Bewegung’. Hieruit ontstond in Duitsland een heftige polemiek. Heidegger zelf liet anderen voor zich vechten en verklaarde alleen, dat de passage bleef staan waar zij stond. Achter de geciteerde zinsnede staat tussen haakjes: ‘nämlich mit der Begegnung der planetarisch bestimmten Technik und des neuzeitlichen Menschen’. Deze ontmoeting heet: Eichmann. Of dit is, wat Heidegger bedoelt, valt te betwijfelen, – dan had hij althans het woord ‘Grösse’ kunnen weglaten. Maar het kan mij niet schelen, wat Heidegger bedoelt.

Highlight (Geel) | Loc. 2337

> In een ander opzicht laat ik mij minder door Hitler intimideren. Het is niet toevallig, dat het juist de joden lukt om met lege handen een staat te scheppen. Men ziet het bedoeïenen of zigeuners niet doen. Joden staan van oudsher in een ‘juridischtelekinetische’ verhouding tot de werkelijkheid. Kenmerkend genoeg is ook de verhouding tot hun god van juridische aard, geregeld door wetten en voorschriften: Mozes, de Talmoed. Nooit ‘gaan zij op’ in hun god; zij staan niet in contact met God, maar in contract met God. Hun grootste wijsgeer, Spinoza, filosofeerde in de vorm van postulaten, stellingen en bewijzen. Deze bij uitstek onmystieke joodse geest heeft nog onlangs drie genieën opgeleverd, die achtereenvolgens de maatschappij, de natuur en de mens met hun wetten veranderd hebben: Marx, Einstein en Freud. Het gemeenschappelijke kenmerk van al deze joodse ‘wetgevers’ is, dat zij met het verstand doordringen tot daar, waar dat onmogelijk werd geacht: tot gebieden, die vóór hun optreden nu juist tot de ‘mystiek’ behoorden. Hetgeen mathematisch tegenovergesteld is aan de beweging van Hitlers geest.

Highlight (Geel) | Loc. 2581

> Deze kleine mens met zijn grote techniek is het, die wij bestrijden. Met de komst van de H-bom is de mens nog kleiner geworden, – het gaat er op lijken, dat er binnenkort niets meer aan hem te vernietigen zal zijn. Hier schuilt de moeilijkheid van ons gevecht tegen de atoomwapens. Deze techniek zijn wij zelf, of beter: zij is wat wij juist niet meer zelf zijn, zij is ons tekort, zij is groot ten koste van ons. Als wij haar in haar moorddadige uitingen bestrijden, bestrijden wij in de eerste plaats onszelf (er schuilt een tegenspraak in om een auto en tv te willen bezitten, en vervolgens te weigeren, de stralingsdood te sterven) en niet C of K, die hier of daar toevallig aan de knop zitten. Het al of niet gebruiken van die knop heeft niets met 'politiek' te maken, niets met 'tegenstellingen' in de wereld, maar gebruikt deze slechts als voorwendsel. Als wij morgen allemaal communist of ondernemer worden, bestaat de dreiging onverminderd voort – tot aan het einde der tijden. Want de tegenstelling tussen onszelf en onszelf bestaat voort. En mijn mathematische gevoel zegt mij dan, dat iedere mogelijkheid op een dag verwerkelijkt zal worden, zij het morgen, zij het over duizend jaar: ook Adam en Eva moesten, de oneindige tijdsruimte in aanmerking genomen, met mathematische zekerheid op een dag van de Boom der Kennis eten, – de slang was de tijd. Het eten van de Boom der Materie zal dan ook precies het 'einde der tijden' zijn, de 'jongste dag', zoals Johannes op Patmos het exact heeft aangeduid en met groot talent beschreven. De

Highlight (Geel) | Loc. 2592

> atmosfeer in de wereld, nu wij het jaar 2000 naderen, vertoont een verbluffende overeenkomst met de paniek, die aan het jaar 1000 voorafging. De nauwelijks te overschatten goede kant van het bestaan der atoomwapenen is intussen, dat wij van nu af – voor het eerst sedert de middeleeuwen – weer met de dood zullen moeten leven. Het taboe, dat sinds zes eeuwen op de dood rust, is voorgoed opgeheven: als op een middeleeuwse houtsnede is hij het dagelijks leven weer binnengedanst, – en hier precies ligt het moment, van waaruit een regeneratie van de mens kan aanvangen. Uit het taboe van de dood zijn de absolute wapenen voortgekomen; zijn opheffing zal ons misschien weer leren, wie wij zijn.
